

галузі хореографічного мистецтва.

Запропонована система особистісних професійно значущих якостей вчителя хореографії може стати функціональною тільки на основі взаємодії, взаємозв'язку, взаємозалежності усіх її складових і, як наслідок, впливати на досягнення професійної компетентної цілісності фахівця.

**Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку.** Отже, професійна підготовка майбутніх вчителів хореографії у вищих педагогічних закладах передбачає не лише формування навичок хореографії та підготовку хореографа або балетмейстера, а готує, перш за все, фахівця педагогічного спрямування із хореографічною специфікою. У зв'язку з цим, важливого значення набуває проблема формування особистісних, професійних (загальнопедагогічних) та спеціальних (хореографічних) якостей, відповідних знань і вмінь, які сприяють успішності і професійному становленню майбутніх фахівців.

**СПИСОК ДЖЕРЕЛ**

1. Ильин Е. П. Психология для педагогов / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2012. – 640 с.
2. Кроль В. М. Психология и педагогика: учеб. пособ. для техн. вузов / В. М. Кроль. – М.: Высш. шк., 2001. – 319 с.
3. Кузьмина Н. В. Способности, одаренность, талант учителя / Н. В. Кузьмина. – Л.: Знание, 1985. – 322 с.
4. Кулюткин Ю. Н. Психологическая природа деятельности педагога // Творческая направленность деятельности педагога: Сб. науч. ст. – Л., 1978. – С. 7–10.

5. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. / Г. М. Мешко. – К.: Академвидав, 2010. – 200 с.

**REFERENCES**

1. Ilin, E. P. (2012). *Psikhologiya dlya pedagogov*. [Psychology for teachers]. Piter: Spb.
2. Krol, V. M. (2001). *Psikhologiya i pedagogika*. [Psychology and pedagogy]. Moskva.
3. Kuzmina, N. V. (1985). *Sposobnost, odarennost, talant uchitelya*. [Abilities, talent and talent of the teacher]. Leningrad.
4. Kuliutkin, Yu. N. (1978). *Psikhologicheskaya priroda deyatel'nosti pedagoga*. [Psychological nature of the activity of the teacher]. Leningrad.
5. Meshko, G. M. (2010). *Vstup do pedagogichnoi profesii: navchalnyi posibnik*. [Introduction to the teaching profession is a manual]. Kyiv.

**ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА**

**ЯКУБА Юлія Володимирівна** – аспірант Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського.

**Наукові інтереси:** методика фахової підготовки майбутніх учителів хореографії в контексті художньо-естетичних інновацій мистецької освіти.

**INFORMATION ABOUT THE AUTHOR**

**YAKUBA Yuliia Volodymyrivna** – postgraduate South ukrainian pedagogical universitet named after K. D. Uschinskogo.

**Circle of research interests:** methodology of professional training of future teachers of choreography in the context of artistic and aesthetic innovations in artistic education.

*Дата надходження рукопису 28. 12. 2017 р.*

*Рецензент – д.п.н. професор О. С. Радул*

УДК 37.015.3

**МАРТИРОСЯН Леся Анатоліївна** –

кандидат педагогічних наук,  
доцент кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи  
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки  
e-mail: lesia.vdu@rambler.ru

**ГОРБАЧ Віта Володимирівна** –  
викладач кафедри суспільно-економічних та гуманітарних дисциплін  
Волинського інституту економіки та менеджменту  
e-mail: vita\_horbach@ukr.net

**ПРОЦЕСУАЛЬНО-ОПЕРАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ОСОБИСТІСНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН**

**Постановка та обґрунтування актуальності проблеми.** Самостійна робота є різновидом навчальної діяльності, що здійснюється студентами без безпосередньої участі викладача, але під його контролем, і

може відбуватися як під час аудиторних занять, так і у позааудиторний час. Добре організована самостійна діяльність студентів економічних спеціальностей сприяє підвищенню рівня їхньої професійної

підготовки, якості засвоєння знань та формуванню умінь самоосвіти.

Важливо, що самостійна робота студентів у процесі їхньої професійної підготовки постає одночасно і як форма організації навчального процесу, і як метод формування у них особистісної готовності до самостійної роботи. Розвиток означеної якості сприяє формуванню кваліфікованих, цілеспрямованих та конкурентноспроможних спеціалістів, які зможуть швидко адаптуватися до характерних для професії економіста змін та самостійно здобувати необхідні знання та уміння. У цьому контексті важливою є проблема особистісної готовності студентів до здійснення самостійної роботи у процесі їхньої професійної підготовки. Особливо актуальною дана проблема є під час вивчення математичних дисциплін студентами економічних спеціальностей, оскільки математичні знання та уміння є ядром їхніх професійних знань та умінь. Отже, важливою постає проблема організації самостійної роботи майбутніх економістів у процесі вивчення математичних дисциплін.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дидактичні та методичні аспекти самостійної роботи студентів (у тому числі, під час вивчення математичних дисциплін) розглядали у своїх наукових працях С. Величко, Т. Гордієнко, О. Іваницький, П. Підкасистий, О. Слободяник, М. Солдатенко, Б. Сусь та багато інших учених. Однак, актуальними залишаються питання, пов'язані з організаційними та процесуальними особливостями самостійної роботи студентів – майбутніх економістів у процесі вивчення математичних дисциплін, зокрема, у процесі формування у них готовності до самостійної роботи.

**Мета статті** – розкрити структуру процесуально-операційного компоненту особистісної готовності до самостійної роботи студентів економічних спеціальностей у процесі вивчення математичних дисциплін.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Ефективність самостійної роботи студентів економічних спеціальностей при вивченні математичних дисциплін значною мірою визначається готовністю студентів до її здійснення. Готовність є важливою умовою успішного здійснення самостійної навчальної діяльності студентів та необхідним компонентом їхньої професійної підготовки. Основними характеристиками готовності студентів до самостійної роботи у процесі вивчення математичних дисциплін є формування позитивної мотивації до дисципліни, умінь і

навичок організації, здійснення і оцінювання самостійної роботи, то складниками формування готовності майбутніх економістів до самостійної роботи вважатимемо мотиваційно-спонукальну, когнітивно-змістову, процесуально-операційну та оцінювально-рефлексивну компоненти. У відповідності до мети нашого дослідження детальніше зупинимося на особливості реалізації процесуально-операційного компоненти особистісної готовності до самостійної роботи як однієї з основних.

Процесуально-операційна компонента визначає практичну готовність студентів економічних спеціальностей до СР і містить систему умінь, необхідних для самостійного оволодіння навчальним матеріалом. Ця система схарактеризована нами у результаті узагальнення результатів наукових досліджень О. Малихіна, В. Буряка та інших, і окреслює: уміння студента самостійно або за допомогою викладача планувати СР (визначати мету, завдання, методи самостійної роботи) у процесі вивчення математики; уміння раціонально розподіляти час; уміння планувати послідовність виконання індивідуальних завдань; уміння співпрацювати у колективі, групі для вирішення завдань самостійної навчальної діяльності; уміння прогнозувати результати СР; уміння працювати з друкованими та електронними джерелами інформації, оптимально використовувати нові інформаційні технології тощо.

Навчання практичним умінням розв'язування математичних задач здійснюється у першу чергу на аудиторних заняттях, а тоді вже і в процесі самостійної роботи студентів у позааудиторний час. Навчальний процес у вищому навчальному закладі значною мірою орієнтований на самостійну діяльність студентів, що проявляється у великій різноманітності форм цієї діяльності: домашні завдання, індивідуальні заняття, індивідуальні завдання (РГР та ІНДЗ), роботи творчого і дослідницького характеру. Однак, як зазначається у науково-педагогічній літературі і підтверджено результатами проведеного експериментального дослідження, лише близько 30% студентів першого курсу володіють достатнім рівнем розвитку самостійності і готові до нових, незвичних для них форм навчальної діяльності, зокрема самостійної.

З метою визначення динаміки розвитку процесуально-операційного компонента особистісної готовності студентів економічних спеціальностей до СР у процесі

вивчення математичних дисциплін були проведені спостереження, контрольні роботи, індивідуальні завдання (РГР та ІНДЗ) тощо, в яких оцінювалися практичні уміння студентів. Аналіз проведених заходів дозволив констатувати, що вміння необхідні майбутнім економістам сформовано на низькому рівні, а у деяких студентів взагалі не сформовано.

У тому числі аналіз досвіду роботи викладачів вищих навчальних закладів економічного профілю показав, що самостійна робота зазвичай планується без урахування різного рівня готовності до неї студентів. Завдання для самостійної роботи часто не диференціюються за рівнем складності. Рідко використовуються парна і групова форми самостійної роботи студентів. Недооцінюється, на наш погляд, роль самостійної роботи на аудиторних заняттях.

На різних етапах оволодіння знаннями потрібно використовувати завдання, що варіюються за рівнем складності. Так, на етапі початкового відпрацювання матеріалу необхідні типові завдання, які вирішують за допомогою певних алгоритмів.

Відзначимо, що типові завдання, які вирішуються за зразком, потрібні у різній мірі всім студентам. Студентам з низьким рівнем готовності треба пропонувати велику кількість найпростіших завдань, дробити більш складні, щоб не викликати перевтоми. Тоді як студенти з високим рівнем швидше втомлюються від великої кількості однотипних завдань. Інтелектуальна працездатність останніх прямо пропорційно залежить від складності завдання. Тому, для організації ефективної самостійної роботи усіх груп студентів необхідно розробити достатню кількість завдань різних рівнів складності. Причому відзначимо, що перший (найнижчий) рівень складності завдань повинен забезпечувати засвоєння програми з математики на рівні вимог освітніх стандартів.

Узагальнивши вищесказане, сформулюємо коротко основні вимоги, яким повинні відповідати завдання для самостійної роботи:

- 1) відповідність програмам математичних дисциплін;
- 2) включення професійно-орієнтованих завдань;
- 3) диференціація завдань за рівнем складності.

Для реалізації цих вимог доцільно виділити такі три блоки завдань, диференційованих за рівнем складності:

*Блок С.* Включає типові завдання, для розв'язання яких достатньо знання основних

формул, закономірностей і умінь їх використовувати. Ці завдання формують чіткий стиль мислення на основі використання відомих алгоритмів, вдосконалюють уміння у використанні правил.

*Блок В.* Містить ускладнені завдання, що вимагають перенесення досвіду розв'язання завдань у нові умови, комбінації відомих способів розв'язання, завдання, що включають матеріал попередніх тем. При розв'язанні завдань цього рівня починає формуватися досвід самостійного пошуку розв'язку.

*Блок А.* Завдання цього блоку складають проблемні, творчі задачі, для розв'язання яких необхідне використання різноманітних евристичних прийомів, таких як різнобічний змістовний аналіз проблеми, аналіз через синтез, конкретизація, абстрагування, графічний аналіз, аналогії тощо; завдання прикладного характеру.

Переваги даної форми організації самостійної роботи полягають у наступному:

- Максимальне навантаження на кожного студента відповідно до його здібностей і можливостей.
- Індивідуальний темп роботи.
- Диференціація допомоги викладача у залежності від рівня знань і рівня готовності до СР.

– Перехід функцій управління і контролю за самостійною роботою від викладача до студентів.

Дослідження психологів [3] показали, що однією з найбільш ефективних форм навчальної діяльності студентів є робота у малих групах. Потреба у спілкуванні – одна з найважливіших потреб людини. Реалізація цієї потреби під час навчального процесу підвищує зацікавленість студентів і сприяє їхньому розвитку. Студенти вчаться чітко і зрозуміло викладати свої думки, уважно слухати міркування одногрупників, розуміти і аналізувати різні точки зору.

Слід зазначити, що для організації самостійної роботи студентів у малих групах підходить не будь-який матеріал математичних дисциплін. Використовувати цю форму самостійної роботи при вивченні тем, де велика частина завдань у значній мірі заалгоритмізована, не є доцільно. Ми переконалися, що найбільш успішно такі заняття проходять на матеріалі тих тем, де при розв'язуванні задач потрібно більше розмірковувати, ніж обчислювати, де головна складність полягає у виборі ідеї розв'язку. Це такі розділи математики як, наприклад, аналітична геометрія, векторна алгебра, класична теорія ймовірностей.

Дослідження показало, що самостійна робота у малих групах позитивно впливає на формування у студентів навчально-пізнавальних та професійних умінь. Їм простіше висловити свою думку при обговоренні завдання в невеликій за складом групі. У цих умовах вони можуть попросити один одного у будь-який момент зупинитися, повторити сказане ще раз. У малій групі збільшується активність кожного студента. Найслабші студенти слухають міркування більш сильних і потроху освоюють їхні способи міркувань. Сильним студентам відводиться роль лідерів груп. Вони задають темп і розлідовність дій, зупиняючись та пояснюючи незрозумілі місця. У процесі реалізації своєї лідерської ролі, сильні студенти засвоюють матеріал глибше і міцніше та набувають умінь переконливо говорити, керувати людьми тощо.

Для того, щоб всі члени малих груп працювали активно, доцільно останні 10 хвилин заняття виділяти для поточного контролю. Для прикладу, з кожної групи можна вибрати по одному представнику, який протягом кількох хвилин роз'яснює усім одне із розв'язаних під час СР завдань (на вибір викладача). Ці відповіді варто оцінювати.

Серед переваг самостійної роботи у малих групах ми виділяємо наступні: підвищення інтересу до досліджуваного предмету, внаслідок чого відбувається посилення пізнавальної мотивації до вивчення математичних дисциплін; підвищення активності студентів у процесі вивчення математичних дисциплін; набуття умінь співпраці у навчальній діяльності та розвиток комунікативних умінь.

Крім того, робота студентів у таких групах, як показує досвід, дає також хороший особистісний результат. У академічній групі з'являються неформальні лідери позитивної спрямованості, зростає їхній авторитет, підвищується престиж хороших знань, умінь та готовності до СР.

Викладачеві при проведенні самостійної роботи у малих групах відведена роль консультанта, який допомагає студентам налагодити роботу у групах, вирішує спірні питання, роз'яснює складні моменти у розв'язуванні завдань.

Самостійна робота у парах на практичних заняттях, на наш погляд, принципово не відрізняється від роботи у малих групах. У даному випадку студенти сидять як зазвичай, по дві особи за столом. Взаємини між студентами пари ті ж, що і в малих групах.

Слід зазначити, що розглянуті вище

форми самостійної роботи студентів ні в якому разі не є універсальними і не замінюють традиційні форми навчальної роботи студентів на практичних заняттях. Йдеться лише про оптимальне поєднання цих форм.

Опираючись на результати дослідження, ми прийшли до висновку, що для самостійної роботи доцільно відводити не менше 50% навчального часу заняття. При проведенні практичного заняття доцільно виділяти наступні етапи:

I етап (10 хвилин). Перевірка виконання домашніх завдань, готовності до практичного заняття. Може проводитися у вигляді короткочасної самостійної роботи, математичного диктанту або усного опитування.

II етап (10-20 хвилин). Розв'язання однієї або декількох задач на дошці викладачем або сильним студентом з III динамічної групи. В обох випадках викладач повинен питаннями стимулювати у студентів групи обговорення процесу розв'язання. Виконання завдань на дошці дає зразок міркувань, пояснень, оформлення. У процесі такої роботи йде поєднання теорії та практики, створення алгоритму розв'язування задач.

III етап (50-60 хвилин). Самостійна робота студентів під керівництвом викладача. Вибір форми самостійної роботи залежить від її цілей, рівня підготовленості студентів, характеру матеріалу і рівня оволодіння ним студентами.

IV етап (5-10 хвилин). Перевірка результатів роботи, підведення підсумків заняття, видача домашнього завдання.

Домашні завдання – традиційна форма самостійної роботи, знайома студентам ще зі школи. Наше дослідження показало, що домашні завдання в ВНЗ, як правило, не диференціюються за рівнем складності. Це призводить до того, що слабкі студенти, не зумівши виконати усі завдання або найбільш складні з них, просто переписують їх розв'язання у більш сильних однокласників.

Ми вважаємо, що цю проблему можна вирішити, якщо домашнє завдання буде містити завдання двох рівнів складності – А і В. Причому завдань рівня А повинно бути приблизно удвічі більше, ніж завдань рівня В. Пояснюється це двома причинами. По-перше, слабким студентам необхідно більше вправ для закріплення навчальних умінь. По-друге, у сильних студентів не повинно з'явитися спокуси виконати швидше більш просте завдання. Відзначимо, що вибирати рівень складності свого домашнього завдання студент повинен сам, при відповідному

контролі викладача.

Домашнє завдання, на нашу думку, має не тільки закріплювати набуті уміння у студента, а й розвивати їх ще більше, доводячи до автоматизму. Тому у завдання яких не розглядалося на практичних заняттях і вимагає самостійної роботи з конспектом лекцій, підручниками, методичними посібниками. У цьому випадку студентам потрібно вказати джерело необхідної інформації.

На нашу думку, для того, щоб домашня робота студентів максимально сприяла їхньому успішному навчанню, необхідно дотримуватися наступних умов:

– Диференціація домашніх завдань за рівнем складності (А і В).

– Включення в домашнє завдання завдань на випередження.

– Жорсткий контроль за виконанням домашніх завдань.

Крім систематичної самостійної роботи, до якої відноситься виконання домашніх завдань, велике значення у вищій школі має довготривала самостійна робота. Довготривала робота включає комплексну самостійну роботу, яка розрахована на виконання протягом тривалого часу і охоплює велику тему, розділ або курс [5]. До такої роботи можна віднести розрахунково-графічні роботи (РГР) та індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ), які плануються заздалегідь в ході тематичного планування.

Розрахунково-графічні роботи (РГР) з математичних дисциплін – це комплекс завдань, що охоплюють основний зміст одного модуля. Кожен студент отримує свій варіант такого завдання, виконує його у вільний від аудиторних занять час і абсолютно самостійно. Мета цієї роботи –

узагальнення, систематизація знань окремого модуля, закріплення умінь самостійного розв’язування завдань, набуття навичок планування своєї самостійної діяльності. Доцільно у I семестрі на I курсі видавати студентам РГР, розраховані на 2-4 тижні. 64 % студентів-першокурсників, як показали результати проведеного дослідження, не готові до тривалішої роботи, і відкладати контроль за виконанням завдання більш ніж на місяць недоцільно.

Виконання РГР привчає студентів планувати свою самостійну роботу і призводить до накопичення вмінь самостійної діяльності. Тому, починаючи з II семестру, доцільно видавати студентам завдання, які виконуються протягом 2-4 місяців.

З огляду на відмінності у рівнях особистісної готовності студентів необхідно готувати комплекти РГР різного рівня складності і оцінювати їх виконання відповідно різною кількістю балів.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) – комплекс завдань, які об’єднані однією ідеєю і зв’язує матеріал всього курсу або значної його частини. Особливістю ІНДЗ є його практична спрямованість. У нього слід включати завдання економічного змісту, що демонструють можливості використання математичних методів для аналізу виробничих проблем.

З метою визначення динаміки розвитку процесуально-операційного компонента особистісної готовності студентів економічних спеціальностей до СР у процесі вивчення математичних дисциплін було проведено експериментальне дослідження, результати якого подані у таблиці.

Таблиця

**Кількісні показники розвитку процесуально-операційного компонента у студентів-економістів після формувального експерименту**

Рівень розвитку компонента	Етапи перевірки	Контрольна група (n = 132)		Експериментальна група, (m = 132)	
		осіб	%	осіб	%
Високий	I зріз	15	11,36%	16	12,12%
	IV зріз	22	16,67%	34	25,76%
Середній	I зріз	33	25,00%	33	25,00%
	IV зріз	67	50,76%	79	59,85%
Низький	I зріз	84	63,64%	85	64,39%
	IV зріз	43	32,58%	19	14,39%

У процесі проведеної роботи зафіксовано певні закономірності. Так, у експериментальній групі високий і середній рівні прояву процесуально-операційного компонента зросли на 13,64% (від 12,12% до 25,76%) і на 34,85% (від 25% до 59,85%), відповідно. Низький рівень досліджуваного показника зменшився на 50% (від 64,39% до 14,39%). У контрольній групі, в порівнянні з експериментальною, спостерігалася аналогічна динаміка. Варто зазначити, що в цьому випадку зміни були менш суттєвими. Прояв високого і середнього рівнів процесуально-операційного компонента зросли на 5,31% (від 11,36% до 16,67%) і на 25,76% (від 25% до 50,76%), а низького знизився на 31,06% (від 26,9% до 22,4%).

Аналіз результатів дослідження представлених у таблиці, свідчить про значні відмінності у контрольній та експериментальній групах і позитивну динаміку у формуванні процесуально-операційного компонента у студентів-економістів. Що в свою чергу свідчить про позитивну динаміку у формуванні особистісної готовності до самостійної роботи.

**Висновки та перспективи подальших розвідок напряму.** Організація самостійної роботи студентів економічних спеціальностей – послідовний, неперервний та систематичний процес, результатом якого є формування особистісної готовності студентів до самостійної роботи. Однією із складових цієї якості є процесуально-операційна компонента, яка реалізується через професійно спрямовані завдання диференційовані за рівнем складності та використання парних та групових форм організації самостійної роботи. Розглянуті у статті форми самостійної діяльності студентів не є універсальними і не замінюють традиційні форми їхньої навчальної діяльності. Але результати проведеного дослідження (таблиця) переконливо доводять, що вони сприяють підвищенню ефективності самостійної роботи і забезпечують розвиток умінь самостійного розв'язування математичних задач. Ці вміння згодом знайдуть своє відображення у розв'язанні реальних економічних задач.

#### СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Буряк В. К. Умови та засоби самоосвіти студентів / В. К. Буряк. – Вища школа. – 2001. – № 6. – С. 18–29.
2. Горбач В. В. Види самостійної роботи студентів економічних спеціальностей у процесі вивчення математичних дисциплін / Віта

Володимирівна Горбач // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка. – 2016. – №3. – С. 87–94.

3. Кричевский Р. Л. Социальная психология малой группы: Учебное пособие для вузов. / Р. Л. Кричевский, Е. М. Дубовская. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 318 с.

4. Малихін О. В. Теоретико-методологічні засади організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів. // Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.09 – теорія навчання. – Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2009. – 504 с.

5. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [http://npu.edu.ua!/e-book/book/html/D/ispu\\_kiovist\\_Ficyla\\_Pedagogika\\_VSh/700.html](http://npu.edu.ua!/e-book/book/html/D/ispu_kiovist_Ficyla_Pedagogika_VSh/700.html).

#### REFERENCES

1. Buriak, V. K. (2001). *Umovy ta zasoby samoosvity studentiv*. [Conditions and means of self-education of students]. Kyiv.
2. Horbach, V. V. (2016). *Vydy samostiinoi roboty studentiv ekonomichnykh spetsialnostei u protsesi vyvchennia matematychnykh dystsyplin*. [Types of independent work of students of economic specialties in the process of studying mathematical disciplines]. Ternopil.
3. Krychevskiy R. L. (2001). *Sotsyalnaia psykholohyia maloi hruppy: Uchebnoe posobyie dlia vuzov*. [Social psychology of a small group: Textbook for high schools]. Moscow.
4. Malykhin O. V. (2009). *Teoretyko-metodolohichni zasady orhanizatsii samostiinoi navchalnoi diialnosti studentiv vyshchyykh pedahohichnykh navchalnykh zakladiv*. [Theoretical and methodological principles of organization of independent educational activity of students of higher pedagogical educational establishments]. Kharkiv.
5. *Samostiina navchalno-piznavalna diialnist studentiv*. [Elektronnyi resurs] [Independent educational and cognitive activity of students]. Rezhyim dostupu do resursu: [http://npu.edu.ua!/e-book/book/html/D/ispu\\_kiovist\\_Ficyla\\_Pedagogika\\_VSh/700.html](http://npu.edu.ua!/e-book/book/html/D/ispu_kiovist_Ficyla_Pedagogika_VSh/700.html).

#### ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

**МАРТИРОСЯН Леся Анатоліївна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

**Наукові інтереси:** диференціація навчання у процесі вивчення дисциплін педагогічного циклу, методика викладання історії педагогіки.

**ГОРБАЧ Віта Володимирівна** – викладач кафедри суспільно-економічних та гуманітарних дисциплін Волинського інституту економіки та менеджменту.

*Наукові інтереси:* методика організації самостійної роботи студентів під час вивчення математичних дисциплін, формування готовності до самоосвіти фахівців економічного профілю.

**INFORMATION ABOUT THE AUTHORS**

**MARTIROSIAN Lesya Anatoliivna** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Social Pedagogy and Pedagogy of the Higher School, Lesya Ukrainka Eastern European National University.

*Circle of scientific interests:* differentiation of teaching in the study of the disciplines of the pedagogical cycle, methods of teaching history of pedagogy.

**HORBACH Vita Volodymyrivna** – lecturer of the Department of socio-economic and humanitarian disciplines, Volyn Institute of Economics and Management.

*Circle of scientific interests:* methods of organization of independent work of students in the study of mathematical disciplines, formation of readiness for self-education of specialists of the economic profile.

*Дата надходження рукопису 28. 02. 2018 р.*

*Рецензент – д.п.н. професор О. С. Радул*